

Vállalkozások demográfiája, 2014

Tartalom

Bevezetés	1
Összefoglalás	1
Működő vállalkozások	1
Új vállalkozások	3
Az új vállalkozások túlélése	3
Megszűnt vállalkozások	4

Bevezetés

A vállalkozások demográfiája felmérés az Európai Unió statisztikai szervezete (Eurostat) harmonizált adatgyűjtése, összehasonlítható adatokat biztosít az EU és az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) tagállamainak vállalkozásairól.

A harmonizált adatgyűjtés megvalósításához az Eurostat egységes, valamennyi résztvevő ország által alkalmazott módszertant dolgozott ki. Az ez alapján készített vállalkozásdemográfiai adatgyűjtés a működő vállalkozásokról, az új és megszűnt vállalkozásokról, valamint az új vállalkozások túléléséről szolgáltat összehasonlítható adatokat.

A vállalkozásdemográfiai adatgyűjtés a piacorientált gazdasági szervezetek adataival foglalkozik. A KSH a módszertani előírások szerint a társas vállalkozásokat, illetve egyéni vállalkozókat vonta be a megfigyelési körbe. A felmérés nem terjed ki az adószámmal rendelkező magánszemélyekre, a költségvetési és a nonprofit szervezetekre.

A vállalkozásdemográfia adatai statisztikai vagy adóforrásokból utólag beszerzett tényleges tárgyévi adatok, ezért előállításuk és feldolgozásuk rendkívül időigényes.

2012-ben új adónemek jelentek meg (KATA – kisadózó vállalkozások tételes adója, KIVA – kisvállalati adó), ezeket a vállalkozások 2013-tól választhatták. A jogi környezet stabilizálódását követően utólagosan beépítettük a számítási eljárásokba ezen adatforrások adatait. A KATA és a KIVA felhasználásával, új adatforrások bevonásával sikerült pótolni a becslési eljárásokhoz hiányzó információkat. Ezen módszertani változások, valamint a folyamatban lévő nemzetközi módszertani harmonizáció eredményeként a 2013. évi vállalkozásdemográfiai adatainkat revideáltuk, ami az adatminőség javulásában is jelentős előrelépést jelentett.

A gazdasági szervezetek számának változásában mindig nyomon követhetők a törvényi változások. 2014. március 15-én hatályba lépett az új Polgári Törvénykönyv (2013. évi V. törvény), ami szükségessé tette a gazdálkodási formák besorolása (GFO) megváltoztatását. A legjelentősebb változás, hogy a betéti társaságok és a közkereseti társaságok a jogi személyiségű vállalkozások közé kerültek, valamint a nonprofit betéti társaságok és nonprofit közkereseti társaságok, hasonlóan az előbbiekhöz, bekerültek a jogi személyiséggel rendelkező nonprofit szervezetek közé.

Az összehasonlíthatóság érdekében jelen kiadványunk még a korábbi GFO-besorolás alapján készült.

Összefoglalás

2014-ben a megelőző három év csökkenése után a működő vállalkozások száma (652 ezer) a 2013. évihez viszonyítva 1,9%-kal nőtt. A bővülést az egyéni vállalkozók számának 5,9%-os növekedése eredményezte, miközben a társas vállalkozások száma 0,9%-kal kevesebb lett.

A működő vállalkozások 58,3%-a társas formában, 41,7%-a egyéni vállalkozóként folytatott gazdasági tevékenységet.

A társas vállalkozások aránya 2,6 százalékponttal alacsonyabb volt, mint 2012-ben, de 15,9 százalékponttal meghaladta a 2000. évit.

A társas vállalkozások részaránya 2012 óta kismértékben csökkent az egyéni vállalkozókkal szemben. Részarányuk 2000-ben fordult meg, 2012-ben már a vállalkozások 60,9%-át képviselték a társas vállalkozások, szemben a 12 évvel azelőtti 42,4%-kal.

A legtöbb vállalkozás a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén működött.

A vállalkozások székhely szerinti területi megoszlása az első, 1999. évi felmérés óta alig változott, bár kismértékű eltolódás figyelhető meg Közép-Magyarország irányába.

A 2012-ben bevezetett cégalapítási szigorítások, valamint az új Polgári Törvénykönyv hatályba lépésével megemelt tőzsdőke és az induló vállalkozások száma között egyértelműen összefüggést figyeltünk meg.

Az új vállalkozások száma a társas vállalkozások esetében 12%-kal elmaradt a 2013. évi adatoktól, az egyéni vállalkozók esetében viszont 16%-kal meghaladta azokat.

A társas vállalkozások túlélési képessége erősebb: a 2009-ben indultak 45%-a működött 5 évvel később is, míg az egyéni vállalkozóknak csupán 29%-a.

A pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozók körében a legnagyobb a fluktuáció, mind az induló, mind a megszűnő vállalkozások aránya ebben az ágazatban a legmagasabb.

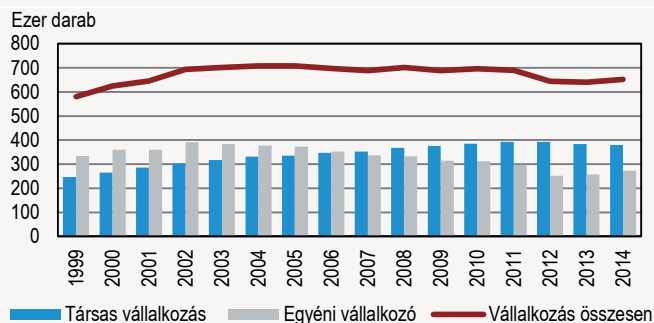
A megszűnt vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya az egyéni vállalkozásoknál jelentősen csökkent, míg a társas vállalkozások esetében emelkedett 2011-hez képest.

Működő vállalkozások

A működő vállalkozások száma 2014-ben meghaladta a 652 ezret, mintegy 380 ezer társas vállalkozásból és 272 ezer egyéni vállalkozóból tevődött össze. A vizsgált időszakban a társas vállalkozások száma 3 ezerrel csökkent, az egyéni vállalkozóké 15 ezerrel nőtt. Összességében a 2011–2013. évi mérséklődés után 2014-ben újra emelkedett a működő vállalkozások száma (12 ezerrel).

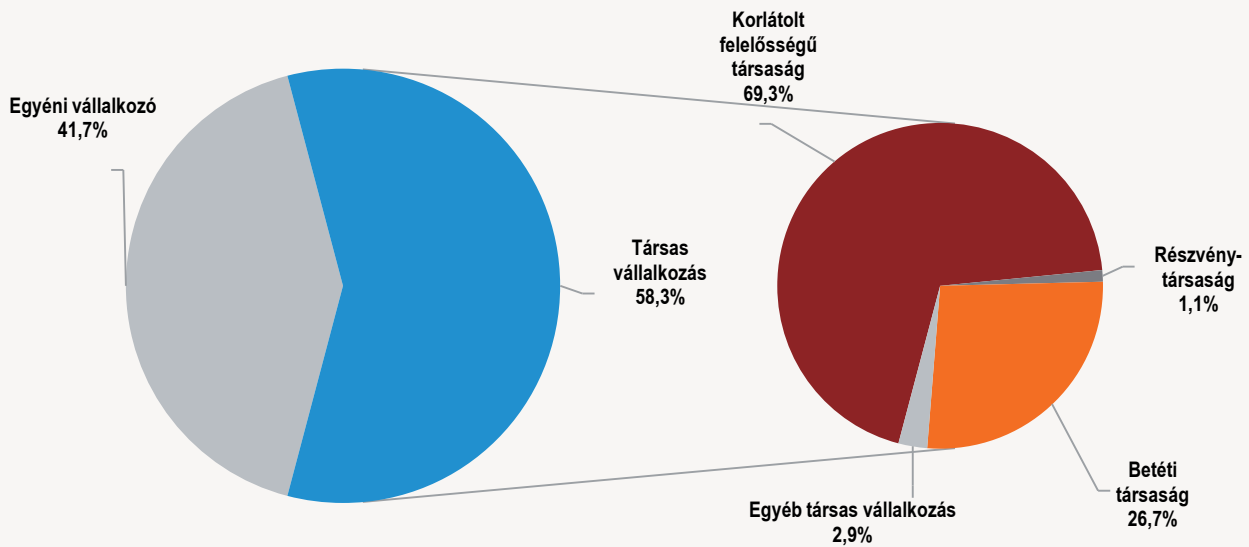
1. ábra

A működő társas és egyéni vállalkozások számának alakulása

2. ábra

A működő vállalkozások megoszlása, 2014

A társas vállalkozások héttizedét korlátolt felelősségű társaságok, további több mint negyedüket pedig betéti társaságok tették ki. A korlátolt felelősségű társaságok számának évek óta tartó emelkedése 2013-ban megtorpant, de az átmeneti csökkenés után 2014-ben ismét emelkedett (0,2%-kal). A részvénytársaságok számának évek óta tartó növekedése tovább folytatódott, számuk 3,5%-kal meghaladta az előző évet. Változatlan a korábbi évek tendenciája: míg a jogi személyiséggel nem rendelkező társaságok száma emelkedik, addig a jogi személyiséggel nem rendelkező csökken. Ugyanakkor a csökkenés üteme mintegy felére mérséklődött, a betéti társaságok száma 3,9, a közkereseti társaságoké 6,8%-kal lett kevesebb, mint 2013-ban.

Miközben a társas vállalkozások száma évről évre emelkedett, az egyéni vállalkozók száma az 1999–2002 közötti időszakot jellemző növekedés után 2012-ig folyamatosan kevesebb lett. 2012 óta viszont számuk újra emelkedett, 2014-ben már 5,9%-kal haladta meg az előző évet.

A korábban említett folyamatok eredményeképpen a társas vállalkozások részaránya fokozatosan nőtt az egyéni vállalkozókkal szemben. 2012-ben a társas vállalkozások részaránya az összes vállalkozáson belül 60,9% volt, ez az arány 2014-re kismértékben mérséklődött (58,3%).

Az egyéni vállalkozók 53%-a főfoglalkozásuként, 38%-a mellékfoglalkozásuként, 9%-a nyugdíjasként végezte tevékenységét. A fő- és mellékfoglalkozásuk száma emelkedett (6,7, illetve 7,2%-kal), a nyugdíjas egyéni vállalkozók száma csökkent (3,1%-kal).

2014-ben az előző évhez hasonlóan a működő vállalkozások 99,2%-a 50 főnél kevesebb foglalkoztatottal rendelkező kisvállalkozás volt (ezen belül a 10 főnél kevesebb foglalkoztatottat alkalmazó mikrovállalkozások aránya 95,1%, ez az érték az Európai Unió legtöbb tagországára is jellemző). Az 50–249 fős közép-vállalkozások részaránya 0,7, a 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató nagyvállalatoké 0,1% volt.

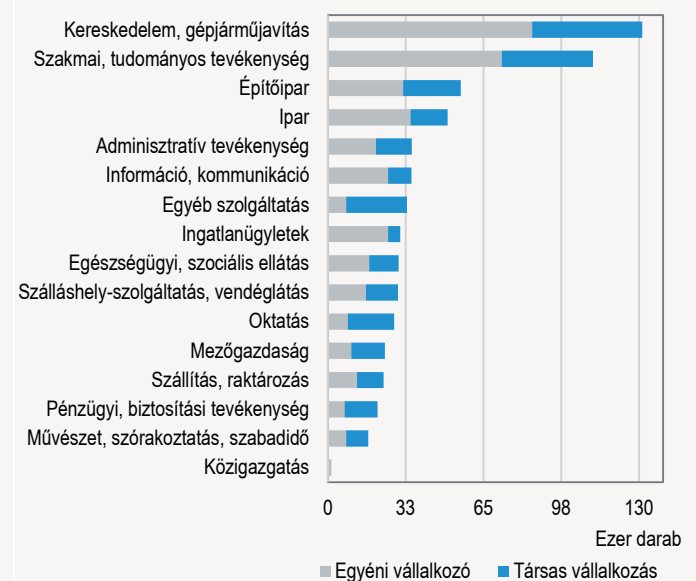
Minden létszám-kategóriában emelkedett a vállalkozások száma, a legnagyobb mértékben a 10–19 fős kategóriában (4,9%), de 3% feletti bővülés volt az 5–9, a 20–49 és a 250 fő feletti körében is.

A vállalkozások főtevékenység szerinti megoszlása 2014-ben nem változott jelentős mértékben az előző évekhez képest. A legtöbb vállalkozás továbbra is a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban működött (20,1%), ezt követi a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (17,0%). További jelentősebb ágazatok az építőipar (8,5%) és az ipar (7,7%).

A kereskedelem és a szálláshely-szolgáltatás kivételével a többi ágazatban emelkedett a működő vállalkozások száma. A legjelentősebb bővülés

az egyéb szolgáltatás (10,5%) és a művészet és szabadidő (6,9%) területén történt.

A működő vállalkozások főtevékenység szerinti összetétele, 2014

A vállalkozások székhely szerinti területi megoszlása az első, 1999. évi felmérés óta alig változott. Közép-Magyarország részesedése kiugróan magas volt (41,5%), a többi régióban ez az arány 8,1 és 11,5% között mozgott. Közép-Magyarország jelentős részesedését a társas vállalkozások rendkívül magas arányának köszönhetjük, ami az ország fővároscentrikus gazdaságával, valamint infrastruktúrájával magyarázható. A társas vállalkozásoknak több mint felét Közép-Magyarországon jegyezték be, a többi régióban 6,6–9,2%-ukat. Az egyéni vállalkozóknál a megoszlás sokkal kiegyenlítettebb: Közép-Magyarország 27%-os részesedését a többi régió 10–15%-kal követte.

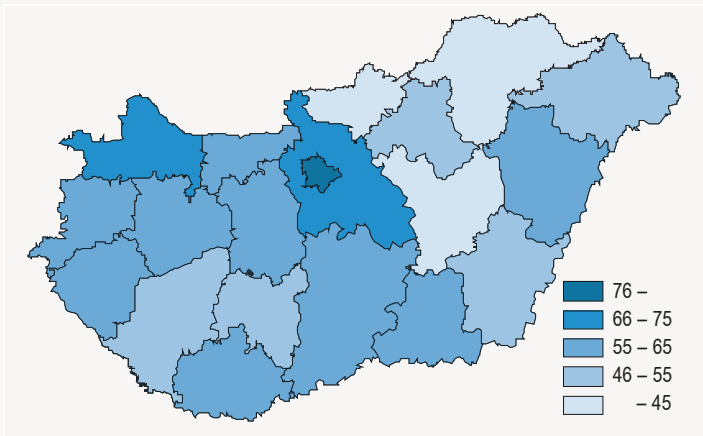
2014-ben 2 megye kivételével (Tolna és Nógrád megye) minden megyében és régióban nőtt a működő vállalkozások száma. A legnagyobb bővülést Budapesten, illetve Pest megyében (2,5, illetve 2,7%), valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében tapasztaltuk (2,4%).

A járások közül a vizsgált évben vállalkozói számának dinamikus növekedésével kiemelkedett a Dabasi (12,3%) és a Szobi (11,0%) járás. A legnagyobb mértékű visszaesés a Nagykáta és a Gönci járásban volt (12,1, illetve 17,9%).

Az országos átlag szerint ezer lakosra 66 működő vállalkozás jutott, ez a mutató Közép-Magyarországon 91, a Dunántúlon 61, az Alföld és Észak nagyrégióban 51. A járások között budapesti kerületek járásai álltak a rangsor élén, azok közül is kiemelkedik az V. kerület, ahol ezer lakosra 274 működő vállalkozás jutott. Budapest mellett magas mutatóval bírtak a fővárosi agglomeráció és a Balaton vonzáskörzetének járásai. A Budakeszi (109), a Szentendrei (96) és a Balatonfüredi (95) járásokban a legmagasabb a vállalkozások lakosságszámhoz viszonyított aránya. Változatlanul a legelmaradottabb járás ebben a tekintetben a Cigándi, 16 vállalkozással.

4. ábra

Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma megyénként, 2014

A gyorsan növekvő vállalkozások¹ száma 2014-ben 3759 volt, az összes vállalkozáson belüli arányuk 0,58%. Ez az arány évről évre növekszik, 2010-ben 0,42% volt. A legnagyobb arányban az ipar (2,13%) és a szállítás (1,34%) nemzetgazdasági ágakban találunk gyorsan növekvő vállalkozásokat. A megyék közül kiemelkedik Komárom-Esztergom (0,78%) és Győr-Moson-Sopron megye (0,70%).

Új vállalkozások

2014-ben 68 289 valódi új vállalkozás kezdte meg tevékenységét, 3,4%-kal több, mint egy évvel korábban.² Az új társas vállalkozások száma 12,4%-kal csökkent, az új egyéni vállalkozók száma 15,8%-kal emelkedett az előző évi adatokhoz képest. Az újonnan indult vállalkozások aránya az összes működő vállalkozáson belül (0,2 százalékponttal meghaladva a 2013. évit) 10,5% volt.

A társas vállalkozásoknál az új vállalkozások aránya 6,7%, 0,9 százalékponttal kevesebb, mint a 2013. évi. Az egyéni vállalkozóknál ez az arány az előző évi 14,4%-ról 15,8%-ra nőtt. A korábbi évekhez hasonlóan a korlátolt felelősségű társaságoknál a legmagasabb az induló vállalkozások aránya (8,0%), a közkereseti társaságoknál pedig a legalacsonyabb (1,5%).

Jelentősen növekedett az új vállalkozások aránya 2013–2014-ben a betéti társaságok esetében. Ez a dohányboltok 2013. július 1-jei indulásával magyarázható, ugyanis dohánykereskedelmi tevékenységet vagy egyéni vállalkozó, vagy olyan gazdasági társaság folytathat, amelynek legalább egy természetes személy tagja korlátlan felelősséggel tartozik a társaság kötelezettségeiért.

¹ Gyorsan növekvő vállalkozások alatt azon szervezeteket értjük, amelyek az alkalmazottaik számában a tárgyévét megelőző három évben 10%-nál magasabb éves átlagos növekedést értek el. A vizsgálatot a 10 vagy annál több főt alkalmazó vállalkozások esetében végeztük el.

² Valódi új vállalkozás, amely a megelőző két évben nem számított működő vállalkozásnak, és nincs jogelődje. A továbbiakban a valódi új vállalkozásokat új vállalkozásnak nevezzük.

1. tábla

Az új vállalkozások aránya a működők százalékában

Gazdálkodási forma	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Társas vállalkozás	9,6	9,7	10,1	8,2	7,6	6,7
Ebből:						
korlátolt felelősségű társaság	14,3	14,1	14,2	11,1	9,1	8,0
részvény-társaság	6,6	5,7	7,7	6,8	6,1	6,2
betéti társaság	2,5	2,0	1,7	1,7	4,0	3,2
Egyéni vállalkozó	8,6	10,4	9,9	9,8	14,4	15,8
Vállalkozás összesen	9,2	10,0	10,0	8,8	10,3	10,5

A működésüket kezdő új társas vállalkozások száma csupán a részvény-társaságok és a szövetkezetek esetében emelkedett, minden más gazdálkodási forma esetében elmaradt az előző évitől. Egy vállalkozás beindításánál lényeges szempont az alapítás egyszerűsége, a bejegyzéshez szükséges tőke összege, valamint a felelősségvállalás mértéke. A korlátolt felelősségű társaságként indult új vállalkozások számának tárgyidőszakot megelőző két évben történt visszaesése egyrészt a 2012-ben bevezetett szigorúbb cégalapítási jogszabályok hatályba lépésével magyarázható, valamint azzal, hogy az új Polgári Törvénykönyv hatályba lépésével (2014. március 15.) ismét 3 millió forintra emelkedett az induló tőzsrőke.

Az új vállalkozások szinte kizárólag kisvállalkozásokként (99,9%) kezdtek működésüket, a középvállalkozások aránya 0,1%, és a korábbi évekhez hasonlóan továbbra is csekély az olyan vállalkozások száma, amelyek 250 főnél több foglalkoztatottal indították tevékenységüket: 2014-ben 10 ilyen vállalkozás volt. Az 1–4 és a 250 fő feletti kategóriájában nőtt, a többi kategóriában csökkent a működésüket kezdők száma.

Az új vállalkozásokat legnagyobb arányban a pénzügyi, biztosítási tevékenység (19,8%), az egyéb szolgáltatás (17,1%), továbbá a művészet és szabadidők (14,4%) nemzetgazdasági ágakban találjuk. Ez az arány az iparban (7,1%) és az egészségügyben (6,6%) volt a legalacsonyabb.

A több mint 68 ezer új vállalkozás 17,3%-a a kereskedelem, gépjárműjavítás, 14,6%-a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén kezdte gazdasági tevékenységét. A legkevesebb vállalkozást az egészségügy és a szállítás, raktározás ágakban indították.

Az új vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya régiónként csak kisebb eltéréseket mutat. Az újak aránya 9,8 és 10,8% között mozgott. A megyék közül – az előző évekhez hasonlóan – kiemelkedik Szabolcs-Szatmár-Bereg (11,5%) és 2014-ben Fejér megye is (10,8%), míg a lista utolsó helyén Tolna megye volt (9,3%).

Az új vállalkozások több mint négytizedét Közép-Magyarországon találjuk, a többi régióban 8–12%-uk kezdte meg működését.

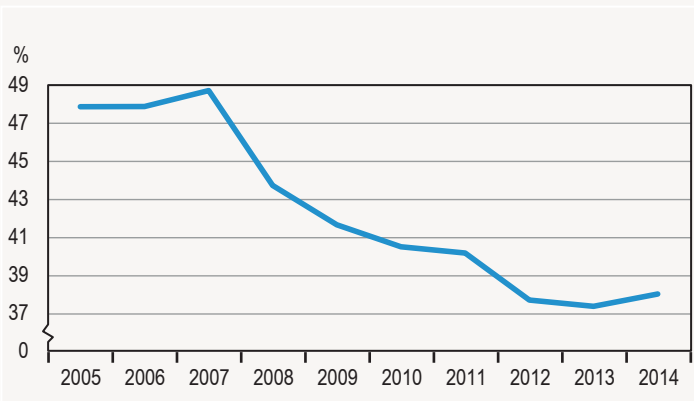
Az új vállalkozások túlélése

A vállalkozások túlélésének vizsgálatakor a 2009-ben újjá minősülő vállalkozások életpályáját követtük 2014-ig. A 2009-ben gazdasági tevékenységet kezdett 63 110 vállalkozás 38,0%-a működött még 2014-ben is.

A valódi új vállalkozások ötéves túlélési rátájának vizsgálatához már tíz adatsor áll rendelkezésünkre. A mutató 2005–2007-ben 48–49% körül alakult, 2008–2009-re visszaesést tapasztaltunk, és ez a csökkenés kisebb mértékben, de folytatódott 2012-ig. Azóta a ráta értéke 37–38% között stabilizálódott.

Vállalkozások öt éves túlélési rátája

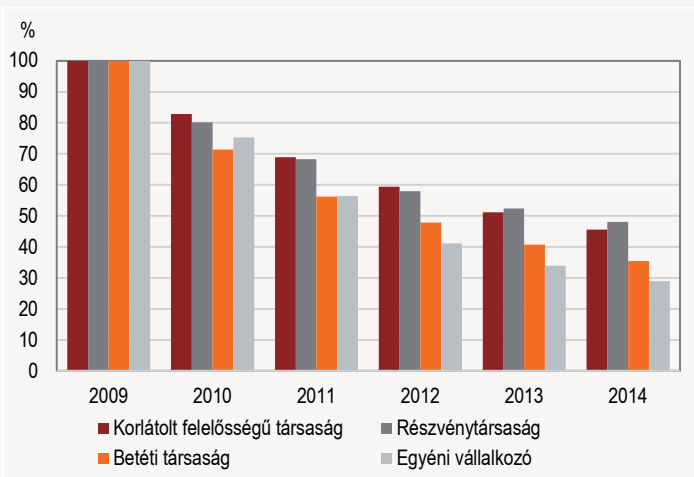
5. ábra

A társas vállalkozások túlélési képessége erősebb: a 2009-ben alakult 36 017 társas vállalkozás 44,8%-a tevékenykedett 2014-ben is, míg ez a mutató az egyéni vállalkozások esetében 29,0% volt. A gazdasági társaságok között az 5 évet túlélő szervezetek aránya a részvénytársaságok és a korlátolt felelősségű társaságok esetében volt a legmagasabb (48,0, illetve 45,6%), a betéti társaságok körében a legalacsonyabb (35,5%).

6. ábra

A 2009-ben újjá minősülő vállalkozások túlélési rátája főbb gazdálkodási formák szerint

A legmagasabb túlélési arányt az egészségügy, szociális ellátás (61,9), a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (47,9%) és az információ, kommunikáció területén (47,7%) találtuk. A korábbi évekhez hasonlóan a pénzügyi, biztosítási szektor vállalkozásainak túlélési képessége volt a legalacsonyabb, csupán 20,4%-uk működött az alakulásukat követő ötödik évben is. Ebben a szektorban már az első évet túlélő vállalkozások aránya is jelentősen elmaradt a többi ágazathoz képest. Míg a többi ágazatban a vállalkozások egyéves túlélési rátája átlagosan 79%, addig a pénzügyi, biztosítási területen – elsősorban a kiegészítő tevékenységet, pl. biztosítási ügynöki tevékenységet végző egyéni vállalkozások – csupán 64%-a tevékenykedett az alakulást követő évben is.

A vállalkozások öt éves túlélési rátájában nem mutatkozott jelentős eltérés a régiók tekintetében, de a gazdasági fejlettségbeli különbségek némileg érződnek. Közép-Magyarországon és Nyugat-Dunántúlon nagyobb eséllyel maradt talpon egy vállalkozás, itt az öt éves túlélési ráta 39,5% körül volt.

Ezzel szemben a többi régióban ez a mutató 35–38% közötti. Ugyanezen rátát a megyék tekintetében vizsgálva Győr-Moson-Sopron megye rendelkezik a legjobb túlélési rátával (41,2%), Nógrád megye a legrosszabbal (28,5%).

Megszűnt vállalkozások

Valódi megszűnt vállalkozásoknak tekintjük azokat a vállalkozásokat, amelyek a tárgyévét követő két évben nem jelennek meg a működő szervezetek között, és tevékenységüket nem folytatja jogutód sem. A 2013. év előzetes adata az utolsó rendelkezésre álló adat, amelyet egy év, a 2014-es alapján állapítunk meg. A 2013. évi adatok a 2015. év lezárása és feldolgozása után lesznek véglegesek.³

2012-ben a végleges adatok szerint 73 682 vállalkozás szűnt meg, a továbbiakban ezt az évet tekintjük elemzésünk tárgyának. A megszűnt vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya 11,5% volt, ez 2,4 százalékpontos csökkenés 2011-hez képest.

2012-ben a megszűnt társas vállalkozások működőkön belüli aránya 9,5% volt. Az egyéni vállalkozások kevésbé bizonyultak stabilnak, körükben a megszűntek aránya 2012 végleges adatai alapján 14,5%. Összességében elmondható, hogy a 2012. évi adatok szerint a megszűntek aránya a részvénytársaságok kivételével – amelyek esetében a mutató 0,1 százalékponttal csökkent – minden gazdálkodási formában emelkedett az előző évihez képest.

2. tábla

A megszűnt vállalkozások aránya a működők százalékában

Gazdálkodási forma	2008	2009	2010	2011	2012	2013+
Társas vállalkozás	8,1	7,9	8,3	8,4	9,5	9,1
Ebből:						
Korlátolt felelősségű társaság	8,5	8,5	9,0	8,8	9,9	9,5
Részvénytársaság	5,1	4,4	5,2	5,0	4,9	5,1
Betéti társaság	7,7	7,3	7,3	7,8	8,7	8,3
Egyéni vállalkozó	12,9	10,8	13,6	21,1	14,5	12,0
Vállalkozás összesen	10,4	9,2	10,7	13,9	11,5	10,3

+ Előzetes adat.

A megszűnt vállalkozások aránya a kisvállalkozásoknál 11,5, ezen belül a mikrovállalkozásoknál 11,8% volt. A mutató a középvállalkozások esetében 1,5, a nagyvállalkozások körében 0,5%. A 74 ezer megszűnt vállalkozás 99,9%-a kis-, 0,1%-a középvállalkozás volt, mindössze 4 darab a nagyvállalkozás.

A megszűnések aránya az előző évekhez hasonlóan a pénzügyi, biztosítási tevékenység területén volt a legmagasabb (22,3%). Ebben az ágazatban tapasztaltuk a legnagyobb mozgást mind az induló, mind a megszűnő vállalkozásoknál. Arányaiban a legkevesebb vállalkozás az egészségügyben szűnt meg (6,5%).

A megszűnt vállalkozások 21,9%-a a kereskedelem, gépjárműjavítás, 13,6%-a a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, 9,2%-a az építőipar területén fejezte be gazdasági tevékenységét. A legkevesebb vállalkozás az egészségügy, a művészet és szabadidő, valamint a mezőgazdaság nemzetgazdasági ágakban szűnt meg.

A régióknál nincs jelentős eltérés a megszűnt vállalkozások arányában, a mutató értéke 10,7 és 12,5% között alakult. Kiugró értéket megyei szinten sem találtunk.

³ A továbbiakban a valódi megszűnt vállalkozásokat megszűnt vállalkozásnak nevezzük.

További információk, adatok

(linkek):

[Táblázatok](#)[Táblák \(STADAT\)](#)[Módszertan](#)**Elérhetőségek:**kommunikacio@ksh.hu[Lépjen velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu